

Nr 36.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om tullfrihet för viss elektrisk materiel samt för maskiner och redskap för jordbrukets behov.

(1:a avd.)

I en till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 3, av herr *von Heland* har hemställts, »att riksdagen måtte

dels besluta, att följande varor måtte tullfritt få införas till riket under en tid av tre år, räknat från den 1 juli 1947, nämligen aluminiumtråd, stålaluminiumlina, blymantlad kabel, större generatorer (med en vikt över 500 kg) och delar därtill, transformatorer, högspänningsbrytare, reläer, automatiska regulatorer och propphuvar;

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till årets riksdag om tullfri införsel till riket av sådana maskiner och redskap för jordbrukets behov, på vilka avsevärd brist råder.»

Beträffande de av motionären åberopade skälen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Elektrisk materiel av i motionen angivna slag tulltaxeras på följande sätt. Aluminiumtråd av vanlig beskaffenhet drager en tull av 10 kronor för 100 kilogram (tulltaxenr 911; statistiskt nr 1621: 1). Stålaluminiumlina är underkastad den tull, som gäller för den enkla tråden, med 50 procents förhöjning eller i regel 15 kronor för 100 kilogram (statistiskt nr 1625). Blymantlad kabel belägges med en tull av 9 kronor eller 10 kronor för 100 kilogram alltefter diameterns storlek (tulltaxenr 1034—1035; statistiska nr 1873: 2—1874: 2). För elektriska generatorer och transformatorer gälla flera olika vikttullsats, varierande mellan 55 kronor per 100 kilogram för de lättaste och 15 kronor per 100 kilogram för de tyngsta maskinerna; tullen skall dock i varje fall motsvara minst 10 procent av varans värde (tulltaxenr 1001—1005; statistiska nr 1815: 1—1825). Högspänningsbrytare, reläer och automatiska regulatorer draga en tull av 10 procent av värdet (tulltaxenr 1023: 2 och 1044: 8; statistiska nr 1855: 2—4 och 1889: 3). Vad slutligen beträffar propphuvar äro dessa, under förutsättning att de bestå av porslin eller annat lergods i förening med annan oädel metall än järn, belagda med en tull av 60 kronor för 100 kilogram (tulltaxenr 1030; statistiskt nr 1864).

De flesta för jordbrukets behov avsedda maskiner och redskap, andra än handredskap, äro i gällande tulltaxa upptagna under numren 974—977 (statistiska nr 1733—1747). Dessa maskiner och redskap äro belagda med vikt-

tull, som utgår med följande belopp, nämligen för vältar, ej särskilt nämnda, sladdar och andra för jordens beredning avsedda, ej särskilt nämnda redskap, andra än handredskap (tulltaxenr 976; statistiskt nr 1738) med 4 kronor, för tröskverk, halm- och höpressar samt såningsmaskiner (tulltaxenr 974; statistiska nr 1733—1736) med 7 kronor och för de övriga varorna (tulltaxenr 975 och 977; statistiska nr 1737 och 1739—1747) med 6 kronor för 100 kilogram. Vikttullen skall emellertid enligt Kungl. Maj:ts förordning den 21 mars 1933 (nr 88) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa i varje fall motsvara minst 15 procent av varans värde. Traktorer, ej elektriska, falla icke under nu berörda rubriker utan äro särskilt nämnda i tulltaxenr 982 (statistiskt nr 1754) och åsatta en tull av 10 procent av värdet.

Vad beträffar införselns storlek är det endast i begränsad omfattning möjligt att anföra några uppgifter rörande den elektriska materielen. De i motionen angivna varuslagen äro nämligen i handelsstatistiken till större delen sammanförda med andra varuslag, varjämte på senare tid viddagna ändringar i tulltaxan och den statistiska varuförteckningen i vissa fall omöjliggöra jämförelse med förhållandena före kriget. Till belysande av frågan lämnas emellertid i *bilaga 1* en sammanställning av importsiffror för åren 1938 och 1946 beträffande vissa statistiska nummer.

Rörande införseln av maskiner och redskap för jordbrukets behov angivas i *bilaga 2* fullständiga kvantitets- och värdeuppgifter för åren 1938 och 1946 beträffande alla i det föregående omnämnda varuslag.

I fråga om den elektriska materielen har *svenska elektricitetsverksföreningen* tidigare hos Kungl. Maj:t gjort framställning om borttagande av tullen, vilken i stort sett överensstämmer med den nu föreliggande motionen. Över denna framställning hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 25 januari 1947 avgivit gemensamt utlåtande, vartill fogats av kollegium från statens industrikommission och Sveriges industriförbund inhämtade yttranden.

Statens industrikommission har i sitt yttrande, dagtecknat den 13 november 1946, i nämnda ärende förklarat, att kommissionen funne det tvivelaktigt, om den prisreduktion om 5 à 10 procent, som skulle kunna vinnas genom borttagande av tullarna, kunde hava någon nämnvärd betydelse för att stimulera importen, och om en sådan sänkning av importpriserna nämnvärt skulle komma att inverka på energipriset. Kommissionen funne sig därför icke kunna tillstyrka framställningen.

Sveriges industriförbund har i yttrande den 18 december 1946 anlagt liknande synpunkter på frågan samt därjämte framhållit, att ett bifall till framställningen med all sannolikhet komme att stimulera till ytterligare ansökningar om temporär tullfrihet för ett stort antal andra varor, beträffande vilka likartad motivering kunde anföras. Med hänsyn även till pågående mellanstatliga förhandlingar i fråga om världshandelsns organisation ansåge förbundet, att det vore oklokt att nu från svensk sida ensidigt borttaga tullskyddet för ett stort antal varuslag, i synnerhet när detta skydd genom pen-

ningvärdets försämring redan förlorat avsevärt i betydelse. Förbundet avstyrkte därför bifall till framställningen.

Kommerskollegium och generaltullstyrelsen hava för egen del anfört i huvudsak följande. Betydelsen av att landets energiförsörjning tillfredsställande kunde tryggas och att kraftpriserna kunde hållas låga ansåge ämbetsverken ej böra underskattas. Emellertid torde de återverkningar, som ett temporärt borttagande av hithörande tullar kunde få på kostnaderna för kraftverksbyggnader och linjeanläggningar m. m. samt därmed också på nuvarande och framtida strömpris, få betraktas som jämförelsevis små. Ej heller syntes det ämbetsverken troligt att den prisreduktion, varom här skulle bli fråga, nämnvärt skulle komma att bidra till en ökad import. De farhågor industriförbundet uttalat, att ett bifall till framställningen sannolikt skulle medföra ansökningar om temporär tullfrihet för ett stort antal andra varuslag, ansåge ämbetsverken ha fog för sig. Ur såväl handelspolitisk som statsfinansiell synpunkt funne ämbetsverken jämväl mindre lämpligt att under rådande förhållanden på världsmarknaden sätta ett antal tullar ur kraft utan att landet, enligt ämbetsverkens uppfattning, därigenom skulle komma att tillföras några mera väsentliga fördelar. Under åberopande av vad sålunda anförts ansåge ämbetsverken sig icke kunna tillstyrka den ifrågavarande framställningen.

I anledning av den nu föreliggande motionen har utskottet efter därom i grundlagsenlig ordning gjord framställning emottagit yttranden från *kommerskollegium*, *generaltullstyrelsen* och *lantbruksstyrelsen*. *Kommerskollegium* har vid sitt yttrande fogat av kollegium från *statens industrikommission* och *Sveriges industriförbund* införskaffade uttalanden. Dessa yttranden innehålla, i vad de avse elektrisk materiel, i huvudsak följande.

Statens industrikommission har anfört, att importsvårigheterna enligt kommissionens mening icke i större utsträckning vore beroende på de av motionären angivna förhållandena utan i huvudsak vore orsakade av bristen på just de elektriska varuslag, varpå vi själva lede brist. Då enligt gjorda undersökningar priserna i utlandet låge 25 å 60 procent högre än de inhemska priserna, torde tullavgifterna sakna betydelse. Under hänvisning jämväl till sitt förut berörda yttrande den 13 november 1946 har kommissionen förklarat sig icke kunna tillstyrka motionen i nu ifrågavarande del.

Sveriges industriförbund har under åberopande av sitt förutnämnda yttrande den 18 december 1946 vidhållit sitt avstyrkande av den ifrågasatta tullfriheten.

Kommerskollegium har under hänvisning till de av industrikommissionen och industriförbundet i anledning av motionen avgivna yttrandena samt till det av kollegium och generaltullstyrelsen gemensamt den 25 januari 1947 avgivna underdåniga utlåtandet förklarat sig icke kunna tillstyrka motionen.

Generaltullstyrelsen har för sin del anfört, att styrelsen saknade anledning frångå sin tidigare intagna ståndpunkt, samt förklarat, att styrelsen icke kunde tillstyrka bifall till motionen i nu berörda del.

Vad därefter angår maskiner och redskap för jordbrukets behov hava i de inhämtade yttrandena anförts i huvudsak följande.

Statens industrikommission har förklarat sig ur de synpunkter, kommissionen hade att företräda, icke hava något att erinra mot den begärda utredningen.

Sveriges industriförbund har i sitt yttrande framhållit, att den svenska lantbruksmaskinindustrien under kriget liksom tidigare sett som sin mest angelägna uppgift att i första hand betjäna den svenska marknaden. Jordbruket hade under och efter kriget knappast i något annat land varit så relativt väl försedd med lantbruksmaskiner som i Sverige. Ehuru en utomordentligt livlig utländsk efterfrågan förekommit, varvid erbjudande gjorts om vida högre priser än de svenska fabrikanterna fått tillämpa på hemmamarknaden, hade dessa i samråd med myndigheterna begränsat exporten. Utsikterna för den svenska lantbruksmaskinindustrien vore, sedda på något längre sikt, synnerligen ovissa. Import till Sverige hade under år 1946 förekommit i betydande omfattning, och en importökning kunde med all sannolikhet väntas inom en nära framtid. Med den ökade konkurrensen komme säkerligen att följa avsevärt sänkta importpriser, som måste antagas bliva besvärande för den svenska industrien. Tullskyddet vore för övrigt lägre än tullsatserna antyde, enär åtskilliga vid tillverkningen använda råvaror och halvfabrikat vore tullbelagda. Liksom i fråga om elektrisk materiel kunde det icke anses välbetänkt att från svensk sida föregripa åtgärder, som inom ramen av en internationell överenskommelse kunde komma att vidtagas för att ernå en friare organisation av världshandeln. Ökad tillgång på vissa jordbruksmaskiner torde i nuvarande läge bäst kunna åstadkommas genom att den inhemska industrien erhöles ökad tilldelning av vissa råvaror. Under hänvisning till vad sålunda anförts har förbundet avstyrkt bifall till motionärens hemställan.

Det av *kommerskollegium* gjorda uttalande, som refererats i samband med redogörelsen för remissyttrandena i fråga om elektrisk materiel, avser jämväl maskiner och redskap för jordbrukets behov. Kollegium har sålunda ansett sig ej heller kunna tillstyrka motionen i denna del.

Generaltullstyrelsen har förklarat sig finna det vara vanskligt att bedöma, vilka verkningar ett borttagande under viss tid av gällande tullar skulle komma att medföra för de av en sådan åtgärd berörda grenarna av näringslivet. De skäl, som anförts mot ett medgivande av tullfrihet för elektrisk materiel, syntes emellertid tala mot ett tillfälligt upphävande av tullarna jämväl beträffande maskiner och redskap för jordbrukets behov. Det vore möjligt att det i motionen framförda önskemålet skulle kunna i någon utsträckning tillgodoses genom en sänkning av minimitullen för vissa artiklar. Frågan om en sänkning av denna tull finge dock anses vara av sådan betydelse ur andra synpunkter, att den icke lämpligen borde upptagas till behandling i förevarande sammanhang. Styrelsen funne sig därför icke böra tillstyrka, att åtgärder för närvarande vidtoges i motionens syfte.

Lantbruksstyrelsen, som i stort sett funnit de i motionen anförda motiven bärande, har förklarat sig ur synpunkten av de intressen, styrelsen företrädde, intet hava att erinra mot bifall till densamma.

Inom vårt land råder för närvarande viss brist på varor av här ifrågavarande slag, vilken uppenbarligen sammanhänger med att importen minskat. Denna minskning torde emellertid till en väsentlig del bero därpå, att brist på samma varor gjort sig gällande även utomlands. Utskottet finner det därför vara mycket ovisst, huruvida ett borttagande av gällande tullar för närvarande skulle kunna i nämnvärd mån leda till en ökning av importen. Den väckta frågan om tullarnas borttagande synes därför närmast böra bedömas med hänsyn till behovet och önskvärldheten av en prissänkning å de importerade varorna. För konsumenterna måste det självfallet framstå såsom en angelägenhet av vikt, att erforderliga nyttigheter icke onödigtvis fördyras genom tullen. Vad beträffar den elektriska materielen torde emellertid, såsom kommerskollegium och generaltullstyrelsen framhållit, de återverkningar, som ett temporärt upphävande av tullarna skulle få på kostnaderna för kraftverksbyggnader och linjeanläggningar m. m. samt därmed också på priset å elektrisk energi, endast kunna bli jämförelsevis obetydliga. I fråga om maskiner och redskap för jordbrukets behov skulle tullfriheten möjligen kunna bli av något större betydelse. Med hänsyn till de begränsade importmöjligheter, som förefinnas, torde dock jämväl beträffande dessa varor de ekonomiska återverkningarna kunna antagas bli ganska ringa. Ur handelspolitisk synpunkt finner utskottet det även vara mindre välbetänkt att nu sätta ett antal tullar ur kraft, i synnerhet som landet därigenom näppeligen skulle kunna tillföras några verkligt betydande fördelar. Utskottet anser sig därför icke böra tillstyrka bifall till motionen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen I:3 av herr von Heland om tullfrihet för viss elektrisk materiel samt för maskiner och redskap för jordbrukets behov icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

ELON ANDERSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Wahlmark, Frans Ericson, Björnsson, Franzon, Näsgård, Rosander och Carl Eric Ericsson; samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Björklund, Olsson i Gävle, Karlsson i Granebo, Ohlsson i Kastlösa, Vigelsbo, Jonsson i Malmgrava, Brandt och Swedberg.

R e s e r v a t i o n

av herrar *Näsghård* och *Vigelsbo*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Den mycket kännbara brist på varor av här ifrågavarande slag, som för närvarande råder i vårt land, sammanhänger uppenbarligen till stor del därmed att importen minskat som en följd av den rådande allmänna varuknappheten, varför det torde vara svårt att bedöma, i vilken utsträckning ett borttagande av gällande tullar skulle leda till en omedelbar ökning av varutillgången inom landet. Det synes dock vara ett berättigat antagande, att borttagandet av tullarna skulle underlätta importen av vissa nödvändiga varor, och det måste dessutom anses som en angelägenhet av vikt, att erforderliga produktionsförnödenheter icke onödigtvis fördyras genom tullar.

Vad den elektriska materielen beträffar ha kommerskollegium och generaltullstyrelsen framhållit, att de återverkningar, som ett temporärt upphävande av tullarna skulle få på kostnaderna för kraftverksbyggnader och linjeanläggningar m. m. samt därmed också på priset å elektrisk energi, endast kunna bli jämförelsevis obetydliga. Detta torde dock, enligt utskottets mening, icke böra tillmätas avgörande betydelse, då den viktigaste synpunkten just nu synes böra vara att i den mån så är möjligt söka åstadkomma en ökning av varutillgången. Om prissänkningen blir obetydlig, torde några ogynnsamma återverkningar av tullarnas borttagande för den inhemska tillverkningsen icke heller behöva befaras. En utredning synes emellertid — bland annat med hänsyn till eventuella handelspolitiska konsekvenser — vara erforderlig innan beslut fattas om ett upphävande av tullarna.

I fråga om maskiner och redskap för jordbrukets behov innebära de tullsatser av i allmänhet 15 procent av värdet, som nu uttagas vid import, en avsevärd belastning för jordbruksproduktionen. Denna fördyring av maskiner och redskap är så mycket mera betungande som mekaniseringen av jordbruksdriften för närvarande på grund av bristen på arbetskraft ofta måste drivas betydligt längre än som i och för sig kan anses försvarbart ur rent ekonomiska synpunkter. Möjligheterna att importera maskiner och redskap för jordbrukets behov äro visserligen ännu så länge begränsade, men en utredning synes icke desto mindre påkallad för att undersöka, huruvida icke importen skulle kunna underlättas genom borttagandet av ifrågavarande tullar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av motionen I: 3 av herr von Heland i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville låta verkställa skyndsamt utredning av frågan om tullfri införsel till riket av *dels* följande varor, nämligen

aluminiumtråd, stålaluminiumlina, blymantlad kabel, större generatorer (med en vikt över 500 kg) och delar därtill, transformatorer, högspänningsbrytare, reläer, automatiska regulatorer och propphuvar, *dels ock* sådana maskiner och redskap för jordbrukets behov, på vilka avsevärd brist råder, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga de förslag, som må av utredningen föranledas.»

Bilaga 1.

Sammanställning,

utvisande införseln till riket av nedanstående varuslag under åren 1938 och 1946.

Statistiskt nr	V a r u s l a g	år 1938		år 1946 ¹	
		1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.
1873: 2—3 1874: 1--2	Elektrisk ledningskabel, försedd med mantel av metall, med en diameter av: högst 25 mm (ej kuhloledning).....	2 445	2 855	440	896
	mer än 25 mm	2 387	2 520	—	—
1822	Generatorer och motorer, vägande per stycke: mer än 500 kg men ej mer än 3 000 kg..	488	1 223	119	480
1824	mer än 3 000 kg	249	467	—	—
1817	Transformatorer med flera elektriska maskiner och apparater, vägande per stycke: högst 50 kg.....	81	492	57	539
1819	mer än 50 kg men ej mer än 100 kg..	13	62	7	65
1821	mer än 100 kg men ej mer än 500 kg	53	208	21	114
1823	mer än 500 kg men ej mer än 3 000 kg	95	207	—	—
1825	mer än 3 000 kg	351	731	—	—

Bilaga 2.

Sammanställning,

utvisande införseln till riket av nedanstående varuslag under åren 1938 och 1946.

Statistiskt nr	V a r u s l a g	år 1938		år 1946 ¹	
		1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.
1733	Tröskverk: för maskinkraft	199	204	94	210
1734	andra	—	—	—	—
1735	Halm- och höpressar.....	91	101	11	10
1736	Såningsmaskiner	385	295	104	149
1737	Gödselspridare	270	230	128	198
1738	Vältar, ej särskilt nämnda, sladdar m. m. . .	65	222	58	364
1739	Plogar m. m.	920	907	272	340
1740	Harvar m. m.	136	116	38	50
1741	Skördemaskiner	516	561	234	597
1742	Slättermaskiner	39	56	15	28
1743	Hästräfsor och hövändare	151	97	1	1
1744	Ogräsrensare m. m.	132	110	11	28
1745	Harpor, kastmaskiner m. m.	92	193	21	163
1746	Potatisrivnings- och torvrivningsmaskiner m. m.	69	61	21	31
1747	Halmlevatorer och andra stackningsmaskiner	8	7	2	4
1754	Traktorer.....	6 840	10 763	6 088	13 907

¹ Preliminära siffror.